

P. M. DAM OG FORSKOTSBRINDANIN

So varð hon endiliga lýst, lögtingssamtyktin um forskotsbrindanina. Tann 8. juni 1950 stóð hon í »Dimalætting«. Nú er brátt long tíð gingin, síðani tingið samtykti lógaruppskotið. Og tað ótrúliga er lopið í orð — sigst at stava frá ikki lægri staði enn frá einum av okkara hægstu monnum. Sagt skal verða haðani, at fólkatingsmaðurin P. M. Dam skal hava skuldina fyrri, at forskotsbrindanin hevur drálað so leingi.

Vit vita, at hetta er blóðskeivt, so skeivt sum tað kann vera, tí eingin maður hevur gjørt so nógv fyrri at fáa forskotsbrindanina í lag sum P. M. Dam. Men vit venda okkum til hansara og biðja hann geva okkum eina frágreiðing av tí, ið hann hevur haft at gera við hetta fyrri fiskimannin so týðningarmikla mál.

Vit hava so fingið frágreiðingina;

»Hugsi eg ósmáin kann siga, at eingin hevur haft størri at-huga« — og gjørt meiri — fyrri at fáa framt forskotsbrindanina enn eg. Tað fellur mær tí meiri enn lögið, um maður hevur skotið nakra skuld á meg fyrri, at hon enn ikki er komin at virka.

Søgan viðvíkjandi forskotsbrindanini er stutt sagt henda:

Allir menn hövdu grund til at harmast yvir fiskimannin, so illa tað gekkst honum at fáa fatur í kontantum pening.

Harra J. H. Danbjørg Sudur-oyar fiskimannafelags vegna og aðrir settu fram almennar kærur um hetta ringa lag fyrri fiskimannin og ynsktu fiskimanninum goldna minstulønina regluliga um mánaðin.

Javnaðarflokkurin hevði sjálvandi spurningin til viðgerðar um, hvat ið var at gera fyrri at fáa skipan í lag, hvareftir fiskimaðurin kundi fáa minstulønina kontant goldna fyrri hvønn mánaða, meðan hann var burturi til fiskiskaps.

Undirskivaði og William Smith lögdu so sum limir í fiskivinnu-nevnd lögtingsins javnaðarflokksins vegna fram eitt fullfíggið uppskot til lóg um eina forskotsbrindan fyrri hvønn mánaða av minstuløn fiskimanna.

Hetta uppskot varð so samtykt á tingi av javnaðarmonnum og fólkaflokksmonnum.

Í varhuga av, at kundi koma at verða trupult at fáa tann neyðturvuliga pening til vega, settu vit í uppskotið heimild at fara teir vegrir, ið gingið kundi verða fyrri at fáa peningin.

Í lógarinnar grein 3 stendur:

»Til lúkan av hesi uppgávu kann avlopspeningur lönjavn-ingargrunnsins verða nýttur.

Um hann ikki rökkur, kann stjórin saman við grunnsins stýri grunnsins vegna læna: úr lögtingsgrunni, t. d. sociala grunninum,

frá lögtinginum,

frá státinum,

frá Kongeriget Danmarks Fiskebank, øðrum lánistovnum ella á annan hátt, av kriggstryggingaravlopinum, ið státinum kannast, og sum talan hevur verið um at nýta til frama fyrri føroyskt endamál.

Um ikki alt kann verða lænt av einum, so nakað av hvørjum, til tess peningurin er nóg stórir til, at grunnurin altíð kann vera gjaldförur.

Og í gr. 6 stendur:

»Landsstýrið verður heimildað tingsins vegna at veðhalda fyrri mögulegum lánum til lönjavn-ingargrunn skipstiskamanna til rakstur av forskotsbrindanini«.

Eg viðgangi at hava gjørt orðaljóðið í löginum. Men tað fer valla at bera til at klikkja meg og teir, sum lögina hava samtykt, fyrri at tað ikki er heimilað ávarandi, sum skulu hava við umsitingina av löginum at gera, landsstýrið og stjórin og stýri fyrri lönjavn-ingargrunnin, at ganga allar tær leiðir og gera alt, ið neyðugt er fyrri at fáa rakstrarpeningin til vega.

Um gingið er hesar í löginum ávistu leiðir av ávarandi havi eg ikki haft høvi at kanna. Men um tað ikki er gjørt, kann eg ikki verða skuldsettur fyrri tað. Ti eg siti sum kunnugt hvørki í stýrinum fyrri lönjavn-ingargrunnin ella í landsstýrinum.

At eg tó sum ein av upphavsmönnum til forskotbrindanarlöginum, sum lögtingsmaður og sum fólkatingsmaður havi haft tann størsta athuga — og eisini gjørt tað, ið eg havi kunnað — fyrri at fáa forskotsbrindanina út í lívið, er eyðvitað.

Fyrst eg kom niður skrivaði eg soléiðis til departementschef Möller, ein av Føroya bestu og heitastu vinum, og greiddi honum frá teimum føroysku málum, ið leikaðu á at fáa framt sum skjótast. Millum hesi mál var forskotsbrindanin til skipstiskimenn. Eg skorðaði á at fáa kriggstryggingarpeningin, ið kannast státinum, gjørdan leysan til landsstýrisins nýtslu. Hesin peningur er um 1,8 til 2 milliónir. Nakað aftaná skriftligu ábeitan minna fekk eg svar, at rikisráðið hevði tilmælt rikisdagsins figgjarnevnd — samsvarandi ynski frá ávarandi í Føroyum — at lata landsstýrinum 1 millión av krigstryggingarpeninginum at ráða yvir. Hvussu tað víðari er

gingið við hesum peningi, um hann er komin heim ella um hann av landsstýrinum sambært lögtingssamtyktina er læntur lönjavn-ingargrunninum til forskotsbrindanina er mær í lötuni ókunnugt.

Í landsstýrisins lýsing af reglugerðini fyrri forskotsbrindanini siggi eg, at hon er skorin frá 500 kr. niður í 300 kr. — ætlandi av peningatroti. Hetta harmar meg mikið. Eg hevði roknað við, at tað fór at bera til at fáa til vega stóran rakstrarpening til at rinda fiskimönnum fullu minstulønina.

At tað verður at koma til viðgerðar á tingi, um allar tær í forskotsbrindanarlöginum ávistu leiðir at fáa rakstrarpeningir eru royndar, er einki at ivast í.

Vit kunna í hvussu so er ikki helma í, fyrr enn vit hava fingið skipað so fyrri, at fiskimanninum er tryggjað fullu minstulønina forskotsbrindaða.

Á Tvøroyri, tann 14. juni 1950.

P. M. Dam.

»FYLKING«

Limir ið arbeiðsleysir eru biðjast siga frá á löngjaldsskrivstovuni, ið er opin:

Mánadag frá kl. 1—3

Týsdag frá kl. 1—3 og 4—5

Mikudag frá kl. 1—3

Fríggjadag frá kl. 1—3 og 4—6

Leygardag frá kl. 1—3 og 4—5

Tvøroyri, 31. mei 1950.

STJÓRNIN

Frederiksborg næmingar til FØROYA FÓLKAHÁSKÚLA

Týsdagin 20. juni kl. 14 flytur C. P. O. Christiansen, Grundtvigs Háskúla Frederiksborg, röðu á Føroya Fólkaháskúla. »Gamli« næmingar av Frederiksborg Háskúla eru vælkomnir við skyldfólki og vinum.

Ætlandi verður almennur fundur um kvöldið.

Nærri við gotuuppsløgum.

Jóhannes av Skarði.

C. P. O. Christiansen.

Kunngerð frá Valutamíðstöðini

Í tíðarskeiðinum 1. august til 31. oktober 1950 verða etingareplir úr hinum partinum av ríkinum flutt á »bundnan lista«.

Longu framsendir ordrar um vøru av nevnda slag, sum ikki eru fermdar til Føroya í seinasta lagi 1. august 1950, mugu verða settir úr gildi, uttan so, at valuta-játtan er fingin eftir umsókn.

Víst verður til, at revsing (vørutøka og sekt) er fyrri at flyta heim vøru á »bundnum lista« uttan fyrst at hava fingið ta neyðugu valuta-játtan, har uppiroknað til at flyta heim meiri nøgd av vøru, enn avvarðandi er játtað, tá ið vøran verður innflutt.

VALUTAMÍÐSTÖÐIN, tann 8. juni 1950.

E. h.

J. Nicolaisen.

VÁGASTEYNNAN 1950

Vágastevnan verður í Sörvági 8. og 9. juli. Á stevnini verður: Kappróður, kappríðing, kappsvimjing, kapprenning, frælsur ítróttur og annað. Tít, sum hava hug at luttaka í hesum kappingum, gerið so væl at siga Napoleon Nolsø Petersen frá sum skjótast. Fullfíggið stevnissskrá kemur seinri.

Nevndin.